

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์สต่อการยอมรับภาพลักษณ์ของตนเองในบุคคลที่สูญเสียแขนขา จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส มีผลต่อการยอมรับภาพลักษณ์ของตนเองในบุคคลที่สูญเสียแขนขา บุคคลที่สูญเสียแขนขาจะมีการยอมรับภาพลักษณ์ของตนเองเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นริศ มณีขาว (2529) ที่พบว่า การให้คำปรึกษาแบบมาราธอนมีผลต่อการพัฒนาการยอมรับตนเองของเยาวชนบ้านเขเวียร์ กรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งณา ภาณิตรัตน์ (2534) ที่พบว่า กลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบองค์รวม มีผลต่อการเพิ่มอัตมโนทัศน์ของบุคคลที่สูญเสียการทำหน้าที่ของอวัยวะ

ก่อนได้รับการปรึกษา บุคคลที่สูญเสียแขนขา มีการยอมรับภาพลักษณ์ของตนเองที่เปลี่ยนแปลงไปในระดับต่ำ เนื่องจากให้คุณค่ากับการมีร่างกายที่สมบูรณ์ สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ เมื่อร่างกายพิการ ต้องถูกตัดแขนหรือขา บุคคลจึงไม่สามารถยอมรับประสบการณ์ได้ ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกัน (incongruence) ระหว่างโครงสร้างของตน (self-structure) และประสบการณ์ที่เป็นจริง (experience) คือ ไม่สามารถยอมรับตนตามความเป็นจริงได้ ทำให้เกิดความไม่สบายใจ ผิดหวัง เบื่อหน่าย เป็นบุคลิกภาพที่มีความตึงเครียดทางอารมณ์ บุคคลที่สูญเสียแขนขาจะเกิดการยอมรับตนเองได้ตามความเป็นจริง เมื่อเขาได้รับการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ได้รับรู้ว่ามีผู้เห็นคุณค่าของเขา แม้ว่าจะมีความพิการทางร่างกาย

จากกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส ที่มีพื้นฐานของความเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่า ไว้วางใจได้ และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเองมีความงอกงาม ความเป็นอิสระความเป็นตัวของตัวเอง จากสัมพันธภาพที่มี คุณลักษณะ 3 ประการ อันได้แก่ ความจริงแท้ (Genuineness) การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) และการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก (Empathic understanding) ที่นักจิตวิทยาการปรึกษามีต่อสมาชิกกลุ่ม จะช่วยเอื้อให้สมาชิกได้สำรวจ ใสใจความรู้สึก และการรับรู้ของตนเองต่อประสบการณ์การสูญเสียแขนขา ที่ไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของตน

เอง ดังนี้ “ตอนผมถูกตัดขาใหม่ ๆ ตอนอยู่โรงพยาบาลไม่รู้สึกอะไร อยู่โรงพยาบาล 2 เดือน แต่พอกลับมาอยู่บ้าน รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ไปไหนมาไหนที่ลำบาก จะไปไหนก็ไม่กล้า เพราะอายตัวเอง เพราะเมื่อก่อนไม่เคยเป็นอย่างนี้ จากที่เคยรำเริงสนุกสนานกลับมาเหงาหงอยอยู่ที่บ้าน อยู่แต่ภายในบ้าน” “เวลาเดินออกไปข้างนอก เวลาเห็นคนเขามองเราจนผิดสังเกตเราก็อหกลบ” “แต่ก่อนเคยแต่งตัวหล่อ เดินไฮโซแบบมีสง่าราศรี แต่ตอนนี้เดินกระเฉก” “ผมพยายามมองคนที่ต่ำกว่า ไม่มองคนที่สูงกว่า ยิ่งมองสูงยิ่งซ้ำ” “เพื่อนเยอะ ๆ ก็ค่อย ๆ หายไป ตอนเราพิการ เพราะไปไหนเราก็ต้องเป็นภาระเขา” “ไม่อยากจะออกจากบ้าน อายเพื่อนไง อายคนแถว ๆ นั้นก็เมื่อก่อนไม่เคยเป็นอย่างนี้ พอโดนตัดขาจะเดินก็อาย”

เมื่อกระบวนการกลุ่มดำเนินไป ซึ่งเป็นกระบวนการของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเน้นที่สัมพันธภาพภายในกลุ่ม มีความเห็นอกเห็นใจกัน ให้กำลังใจ ใส่ใจและพยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิก มีการแลกเปลี่ยน แบ่งปันประสบการณ์ มีทั้งการให้และรับกัน ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย ไว้วางใจ และเต็มไปด้วยการยอมรับ (Rogers, 1961: 34) จากสัมพันธภาพที่มีความจริงแท้ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก ที่นักจิตวิทยาการปรึกษาติดต่อสมาชิกตลอดระยะเวลาในการดำเนินกลุ่ม และจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกกลุ่มด้วยกัน ช่วยเอื้อให้สมาชิกเริ่มเปลี่ยนการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อตนเอง มองตนเองในด้านบวกมากขึ้น เนื่องจากเมื่อสมาชิกเมื่อได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า เขามีแนวโน้มที่จะใส่ใจกับตนเองมากขึ้น และขณะที่บุคคลอื่นรับฟังสิ่งที่เขาสื่อออกมาอย่างเข้าใจ จะส่งผลให้สมาชิกได้มีการพิจารณาตนเองอย่างลึกซึ้งมากขึ้นทั้งในส่วนที่เขาได้ตระหนักรู้และไม่เคยตระหนักรู้มาก่อน สมาชิกจะเข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง และสามารถยอมรับตนเองได้ตามความเป็นจริง นั่นก็คือสมาชิกสามารถยอมรับภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเป็นจริง เมื่อสมาชิกเกิดการยอมรับตนเอง ก็จะสามารถยอมรับประสบการณ์ที่ตนเองเคยปฏิบัติเข้ามาในโครงสร้างของตน และเกิดการจัดโครงสร้างของตนขึ้นใหม่ ทำให้ยอมรับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืนกับโครงสร้างของตนได้มากขึ้น (Congruence) ทำให้บุคคลมีความสมดุลทางจิตใจ รับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ขยายทัศนะในการมองโลกและชีวิต สามารถพัฒนาตนไปสู่การเป็นบุคคลที่มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ (Fully Functioning Person)

เมื่อบุคคลที่สูญเสียแขนขา ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์สแล้วจะสามารถพัฒนาตนไปสู่การเป็นบุคคลที่มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ ซึ่งจะมีกระแสและทิศทางที่มีลักษณะเปิดกว้างต่อประสบการณ์เพิ่มขึ้น บุคคลที่สูญเสียแขนขามีการเปิดกว้างที่จะต้อนรับประสบการณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนตรงตามความเป็นจริง ไม่มี

การใช้กลไกการป้องกันตนเอง ดังจะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า “เราแค่ขาดอย่างเดียว เรามีโอกาสที่จะทำอย่างอื่นอีกตั้งเยอะ” “แค่ขาดอย่างเดียว อย่างอื่นเราก็ดี มีอดี ตาดี ก็ยังใช้ได้” “ฝันมากไป เราก็ก็น่าไหว เราต้องดูแลสุขภาพร่างกายเราด้วย เราไม่เหมือนคนปกติ” บุคคลที่สูญเสียแขนขาที่มีชีวิตอยู่อย่างปัจจุบันเพิ่มขึ้น เปิดกว้างที่จะรับรู้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทุกขณะได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากการป้องกันตนเอง สามารถรับรู้ประสบการณ์ได้อย่างเป็นปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า “ตอนนี้เป็นอย่างนี้แล้ว มันจะต้องทำตรงนี้ให้ดีกว่าก่อน แล้วอย่างอื่นมันจะตามมาทีหลัง” “เราต้องยอมรับความจริง” “ใช่เราต้องยอมรับสภาพตัวเอง เราดูแล้วมันขาดไปแล้ว อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายเรา มันไม่สามารถเอาคืนมาได้หรอก” “เรายังไม่รู้ว่าจะอนาคตจะเป็นอย่างไร จะดีจะแย่ก็อยู่ที่เราทำตอนนี้ให้ดีที่สุด” และมีความเชื่อถือในอินทรีพยของ ตนเพิ่มขึ้น เมื่อบุคคลที่สูญเสียแขนขามีการเปิดกว้างต่อประสบการณ์ ทำให้รับรู้ถึงข้อมูลทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับอินทรีพยในทุกสถานการณ์ และมีส่วนร่วมในการพิจารณาประสบการณ์ ทำให้กระทำการต่าง ๆ ตามความรู้สึกว่าเหมาะสม ดังจะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า “เราต้องยอมรับว่าเราพิการ ผมจะตั้งใจเรียนให้จบตามคำแนะนำของเพื่อน แล้วผมจะหางานทำ จะได้มีเงินได้ตอบแทนพ่อแม่” “พิการแต่กาย แต่ใจไม่พิการเราต้องหาแฟนสวย ๆ ได้สักคนสิ” “ถึงแม้ว่าเราจะพิการ แต่เราก็ไม่ได้พิการหมดทุกอย่าง เราสามารถทำงานได้ หาเลี้ยงตัวเองได้”

เมื่อบุคคลที่สูญเสียแขนขาเกิดการเปลี่ยนแปลงเข้ามาอยู่ในกระแสของคุณลักษณะ 3 ประการของการเป็นบุคคลที่มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ที่พบว่าเขาจะมีความรู้สึกของการมีอิสระในการที่จะกำหนด หรือเลือกที่จะกระทำการสิ่งที่เหมาะสมที่สุดต่อสถานการณ์ต่าง ๆ มีชีวิตอยู่อย่างสร้างสรรค์ และมีกระบวนการปรับตัวที่ดี มีความสอดคล้องในตนเอง มีการเปิดกว้างต่อการรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และมีการขยายขอบเขตโครงสร้างของตนเอง การอยู่ในกระบวนการที่พัฒนาไปสู่การพัฒนาตนเองเต็มที่ที่จะทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นจริงและเหมาะสม

การวิจัยนี้สรุปได้ว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส มีผลต่อการเพิ่มการยอมรับภาพลักษณ์ของบุคคลที่สูญเสียแขนขา สมาชิกที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแต่ละคนสามารถรับรู้ปัญหาการยอมรับภาพลักษณ์จากการสูญเสียแขนขาได้อย่างชัดเจน ภายใต้อบรมจากกลุ่มที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น การยอมรับ ความไว้วางใจ และความเข้าใจกัน สมาชิกเกิดการเปลี่ยนแปลง ลดกลไกการป้องกันตนเอง สามารถเผชิญกับประสบการณ์ของตนได้อย่างชัดเจน เกิดความสอดคล้องในตนเอง เมื่อสมาชิกมีความสอดคล้องในตนเอง สมาชิกก็สามารถที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ